

ТАФАККУР ВА ТАЛҚИН

*(Магистратура талабаларининг
мақолалари тұплами)*

**“ФАОЛ ТАДБИРКОРЛИК, ИННОВАЦИОН ФОЯЛАР
ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚҰЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ”
ЙИЛИГА БАҒИШЛАНАДИ**

Бухоро - 2018

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

**“ФАОЛ ТАДБИРКОРЛИК, ИНИОВАЦИОН ФОЯЛАР ВА
ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ”
ЙИЛИГА БАҒИШЛАНАДИ**

ТАФАККУР ВА ТАЛҚИН

**(Магистратура талабаларининг
мақолалар тўплами)**

**“Дурдана” нашриёти
Бухоро, 2018**

күйнида ўкув йигин машғулотлари шаклларида олиб борилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Годик М.А., Скоморохов Л.И. Факторная структура специальной подготовленности футболистов // Теория и практика физической культуры. – М.: Физкультура и спорт, 1981. - №7, с. 14-16.
2. Граевская Д., Шафеева М.Г. Врачебные наблюдения над футболистами. – М., 1992, №2, с.25-36.
3. Джус О.Н. Развитие скорости у футболистов. // Тезисы докладов науч.конфер. – Киев, 1966, с.105-106.
4. Джус О.Н., Штепен А.А. Об управлении развитием скоростных способностей у юных футболистов. – В кн.: Тезисы республиканской научно-практической конференции по проблемам детско-юношеского футбола. Фрунзе, 1980, с. 5-8.
5. Левин В.С. Комплексная характеристика динамики подготовленности футболистов высшей квалификации: Автореф.дис. ...канд.пед.наук.- Малаховка, 1983, - 21 с.
6. Левчук В.И. Исследования быстроты у футболистов. // Тезисы докл. – Львов, 1996, с.81-82.
7. Лопачев Ю.Н. Мальчишкам о футболе. – Т.: Медицина, 1989, с.57-58.

**Т.Я Амонов – БухДУ магистранти
ФУТБОЛ ЎЙИНДАГИ АСОСИЙ ҲАРАКАТЛАР ТАКТИКАСИ
ВА УЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ АСОСЛАРИ**

Тактика деганда ўйинчиларнинг рақиб устидан ғалаба қозонишга қаратилган шахсий ва колектив ҳаракатларини ташкил қилишни, яъни жамоа футболчиларнинг муайян режага биноан айнан шу, конкрет ракиб билан муваффақиятли кураш олиб боришга имкон берадиган биргаликдаги ҳаракатларини тушуниш керак.

Тактикадаги асосий вазифа хужум ва химоя ҳаракатларининг мақсадга эриширига оладиган энг қулай восита, усул ва шаклларини белгилашдан иборатdir. Қандай тактиканни танлаш ҳар бир алоҳида ҳолда жамоа олдида турган вазифаларга, кучлар нисбати ва ўйинчиларнинг ўзаро курашувчи гурӯхларига, майдоннинг аҳолига, иқлим шароити ва ҳаказоларга боғлиқ. Футбол тактикасининг классификацияси берилган. Футбол матчи кўп марталаб хужумдан химояга ва химоядан хужумга ўтишдан иборат бўлгани учун ҳам, табиийки, ҳар кайси жамоанинг хужумга химоя ҳаракатлари уошган бўлиши керак.

Тактика учрашув вақтида бутун ўйин фаолиятининг асосий мазмунини хисобланади. Конкрет рақибга қарши тўғри танланган кураш тактикаси муваффақият қозонишга ёрдам беради, нотуғри танланган ёки учрашув мобайнида асқатмаган тактика эса одатда мағлубиятга олиб келади.

Рақибларни нейтраллаш вазифаларини тұғри ҳал қила билиш ва тактикадаги үз имкониятларидан мұваффақиятлы фойдалана олиш умуман жамоанинг ҳам, унинг алохida үйинчилранинг ҳам тактик етуклигини күрсатди. Ҳужум ва химояда албатта, актив бұлғандагина жамоа мұваффақиятта эриша олади.

Тренер матннинг тактик режани қандай қилиб тузган бұлмасин, бу режа алохida Футболчиларнинг ҳаракатлари билан амалга оширилади. Ана шунинг учун ҳам шахсий тактик камолотта эришмай туриб, жамоанинг үйинни чиройли ва рисоладагидек қилинадиган аник тактик ҳаракатлар қилишини хаёлга ҳам келтириб бұлмайды.

Футбол үйинида тактика билан техник бир-бирига чирмашып кеттган бұлади. Тұпни кимга ва қандай узатишни, рақиби доғда колдириш учун айланаб үтишни ишлатиш керакмы ёки тұпни шерікка оширган маъкулми, дарвозага қайси пайтда зарба беришни ҳал қилаёттан үйинчи тактик тафаккурдан фойдаланади, ахд қылған ҳаракатини амалга ошираёттанды эса у техник маҳоратини намойиш қиласы. Демек, техник үйинчининг тактик режаларини амалга ошириш воситаси бұлып хизмат қиласы. Техник тайёргарлик ағыл даражада бұлсагина хилма-хил тактик ҳаракатларни бажариш мүкін. Кучи тенг жамоалар учрашувдаги ғалабага күпинча маглуб бұлғанларда ирода камлек қылғани ёки жисмоний ва техник тайёргарлик бүш бұлғани сабаб қилиб күрсатилади. Бирок Футбол үйинидеги ғалаба күпинча тактик режалар кураши билан белгиланади. Тактика иккى жамоанинг жисмоний, техник ва маънавий-иродавий тайёргарлышында даражалари тенг бұлғанда, улардан бирининг ғалаба қилишини таъминлаб берадигон мұхым омилдір. Йирик мусобақалардаги күплаб мисоллар шундан далолат беради.

Устуның билан ишлатылған тактикағина мұваффақиятта келтира олади. Баъзан жамоалар ҳар қандай рақибға қарши үйнаганда ҳам бир тактика ишлата берадилар. Тактика жиҳатдан бундай қашшоқлик, бир хиллик маҳоратнинг үса боришига түсінілік қиласы. Ҳар бир жамоа, айниқса юқори разрядты жамоа хилма-хил тактик режада үйнай билиши керак, бұлмаса у айрим ютуқлари булишига қарамай, мусобақаларда катта ғалабага эриша олмайды. Үксүв-тренировка жараёнида тактик тайёргарлышында жиғддий әзтибор берилади. Ҳар бир үйинчи ва умуман жамоа ҳаракатларининг хилма-хил вариантынан мұкаммал әгаллаган бўлиши керак.

Ҳужум ҳаракатлари билан химоя ҳаракатларининг доимий кураши натижасида үйин тактикаси узлуксиз тәкомиллашып боради. Худди ана шу кураш Футбол тактикаси тараққиётининг асосий ҳаракатлантирувчи кучи ҳисобланади.

Тактик тайёргарлышында тәкомиллаштиришда йұналиштаги ҳужум, тезкор ҳужум, якка ҳужум ҳамда зонадаги химоялар, якка химоя, прессинг ва майдон бўйлаб химоялар каби тактик ҳаракатларни эгаллаш

машғулотлари ўтказилди. Техник ва тактик харакатларни ўрганиш, ривожлантириш ва тақомиллаштиришда уйинчиларнинг майдондаги вазифаларига мувофиқ машғулотларда ёндошилди.

Футболчиларнинг маҳсус тайёргарликларидан бири будган жисмоний фазилатларни ривожлантиришда умумий жисмоний машқулар билан бирга маҳсус жисмоний машқулар хам бажарилди. Умумий жисмоний машқулар хисобланган югуриш, оғир юклар кутариш, акробатика, гимнастика, сузиш машқулари билан режа асосида шуғулланилди. Маҳсус жисмоний машқуларни хар бир тренировка машғулотида бажарилиб футболчилар техник харакатларни эгаллаш бўйича спорт тайёргарлиги тъминланган.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ротаненко А.Н; Книга тренера по футболу; Киев; 1988
2. Лопачев Ю. Н; Келинг тўп тепамиз; Ташкент; 1988
3. Играй в мини футбол; Андреев С. Н; Москва; 1989
4. Вихров К. Л; Футбол в школе ; Киев; 1990
5. Имомхужаев А.; Футбол-купончим, дардим, фаҳрим ; Т; 1996
6. Цирик Б. Я; Футбол ; Москва; 1999
7. Рафалов М.М; Разгавор о футбольных правилах; Москва; 1999
8. Рахимов М.М. Спорт машғулотларининг назарияси ва усулияти асослари. Дарслик. 2000 й.

**U.H. Arabov - BuxDU magistranti
J. Jumayev - BuxDU dotsenti**

**AHOLINING IJTIMOIY-IQTISODIY MONITORING TIZIMINI
YARATISHDA BOSHLANG'ICH MA'LUMOTLAR**

Davlatimiz rahbarining 2017-yil 3-fevraldagи «Mahalla institutini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi fa'monida fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyati samaradorligini oshirish, ularning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorligini yanada yuksaltirish vazifalari belgilangan. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini muvosiflashtirish bo'yicha viloyat, tuman va shahar kengashlari raislarining keksalar va faxriylar ishlari bo'yicha o'rinnbosarlarlavozimi joriy etilgani mahallada yoshlar tarbiyasini, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhidha tarbiyalash, ma'naviy kamolotga yetkazishda alohida ahamiyatga ega.

МУНДАРИЖА

т/р Муаллиф Ф.И.Ш.	Макола номи	Бет
А.А. Тұлаганов	Сүзбоши	3
1. О.Абдуллаева	Бухоро воҳасида сугориладиган тупроқларнинг шурланиш ҳолати ва шур ювиш усуллари ҳамда муддатлари	5
2. Х.Х. Абдуллаев, Р.Р. Ибрагимов	Автоматическая управления процессом очистки биогаза	8
3. I.Akramov, G.H.Ergasheva	Ingliz va o'zbek tillarida frazeologik birliklarning ifodalanish usullari	11
4. Т.Я Амонов	Еш футболчиларнинг маҳсус ва техник тайёрлаш йўллари	14
5. Т.Я Амонов	Футбол ўйинидаги асосий ҳаракатлар тактикаси ва уларни тақомиллаштириш асослари	16
6. U.H. Arabov, J. Jumayev	Aholining ijtimoiy-iqtisodiy monitoring tizimini yaratishda boshlang'ich ma'lumotlar	18
7. Н.Х.Асланова	Бошлангич синф математика дарсларида интерфаол усуллардан фойдаланишининг афзалликлари	22
8. D.D. Atoyev	Integrallarni taqribiy hisoblashda kvadratur formular.	25
9. З.Ахмедова, Ш. Рустамов	Психологик маълумотларни қайта ишлашда Spss дастуридан фойдаланиш услуги	27
10. N.Axtamova, M.Muhammadova	Aleksandr Dyumaning “Graf Monte Kristo” asarida ekspozitsiyaning badiiy ahamiyati	31
11. Н.Ахтамова	Тема психологии в произведении «Граф Монте-Кристо» Александра Дюма	34
12. N.Axtamova, M.Muhammadova	O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" asarida folklorning o'rni	37
13. O.Sh. Ahmadov	XIX asr Buxoro laraqqiyparvari Ahmad Donish tarbiya haqida	39
14. З.Х. Бафаева, О.Я. Абдуллаева-	Бухоро воҳасида сугориладиган тупроқларни биологик азот билан бойитиш масалалари	42
15. Z.Kh.Bafayeva, M.B.Djurayeva	General physical properties, soil permeability the irrigated pasturable alluvial soils in territory of the Bukhara oasis	45
16. B.B.Bahronov	Qadimgi Ossuriya va qadimgi Hindiston davlatlarida qulchilik: qiyosiy tahlil	48
17. М.Н.Бобоева	Интеграл операторли матрицанинг нуктали спектри ҳақида	50
18. N.J.Bobojonova	The main peculiarities of denotation and	52